

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

Eiropas Centrālās bankas atzinums

(2018. gada 11. aprīlis)

par priekšlikumu regulai par Eiropas Monetārā fonda izveidi

(CON/2018/20)

(2018/C 220/02)

IEVADS UN TIESISKAIS PAMATS

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2018. gada 1. februārī saņēma Eiropas Savienības Padomes lūgumu sniegt atzinumu par priekšlikumu Padomes Regulai par Eiropas Monetārā fonda izveidi ⁽¹⁾ (turpmāk – “ierosinātā regula”).

ECB kompetence sniegt atzinumu balstās uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktu un 282. panta 5. punktu, jo ierosinātā regula ir nozīmīga Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) galvenajam mērķim saglabāt cenu stabilitāti, kā to paredz Līguma 127. panta 1. punkts un 282. panta 2. punkts, kā arī Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtu (turpmāk – “ECBS Statūti”) 2. pants, un ierosinātajā regulā iekļauti noteikumi par ECB līdzdalību Eiropas Monetārā fonda pārvaldības struktūrā un uzdevumos.

ECB Padome šo atzinumu ir pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

Vispārīgi apsvērumi

ECB atbalsta Eiropas Komisijas iniciatīvu iekļaut Eiropas Stabilitātes mehānismu Savienības tiesiskajā regulējumā ⁽²⁾. Kā norādīts Eiropas Komisijas priekšsēdētāja, Eiropadomes priekšsēdētāja, Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja, Eurogrupas priekšsēdētāja un ECB prezidenta sagatavotajā Piecu priekšsēdētāju ziņojumā par Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanu ⁽³⁾, šī iniciatīva ir svarīgs solis Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanā. ESM kā Savienības struktūras izveide ļautu labāk sasniegt tās mērķi – veicināt euro zonas, kā arī dalībvalstu, kas piedalās banku savienībā, finanšu stabilitāti. Lai sasniegtu šo mērķi, ESM var mobilizēt finansējumu un nodrošināt stabilitātes atbalstu dalībvalstīm, kurām ir nopietnas finansēšanas problēmas vai kurām tādas draud.

ECB tāpat norāda, ka, ESM paliekot ārpus Savienības tiesiskā regulējuma esošai starpvaldību struktūrai, turpmākajās diskusijās par uzdevumiem, kuri ESM varētu tikt uzticēti ekonomikas pārvaldības jomā, jārespektē pastāvošās kompetences, kas Savienībai un tās iestādēm uzticētas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem ⁽⁴⁾.

ECB uzsver, ka ierosinātā regula ir nozīmīgs pirmais solis un ka būtiski svarīgas ir ESM turpmākās reformas. Pirmkārt, ESM būtu jānodrošina finanšu instrumenti, kas vajadzīgi, lai tas sasniegtu savus mērķus un izpildītu savus uzdevumus. ECB iesaka vēl vairāk izvērtēt šos finanšu instrumentus, lai nodrošinātu, ka tie ir pietiekami, lai efektīvi novērstu finanšu nestabilitātes cēloņus un kaitējuma izplatību tirgus nestabilitātes akūtos gadījumos ⁽⁵⁾ un atbalstītu Banku savienību Jo īpaši būtu jāuzlabo preventīvi finanšu palīdzības instrumenti ar atbilstošiem nosacījumiem, lai labāk veicinātu krīžu novēršanu. Otrkārt, lai efektīvi piemērotu šos instrumentus, ir svarīgi uzlabot ESM pārvaldības kārtību, lai nodrošinātu ātras un uzticamas lēmumu pieņemšanas procedūras, kuru pamatā ir augstas kvalitātes neatkarīgas tehniskās konsultācijas.

⁽¹⁾ COM(2017) 827 final.

⁽²⁾ Sk. Atzinuma CON/2011/24 8. punktu. Visi ECB atzinumi ir publicēti ECB interneta vietnē www.ecb.europa.eu.

⁽³⁾ Sk. Eiropas Komisijas “Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšana” – *Jean-Claude Juncker* ziņojums, sagatavots ciešā sadarbībā ar *Donald Tusk*, *Jeroen Dijsselbloem*, *Mario Draghi* un *Martin Schulz*, 2015. gada 22. jūnijs, pieejams Eiropas Komisijas interneta vietnē www.ec.europa.eu.

⁽⁴⁾ Sk. *Eiropas Kopienų Komisija*/Francijas Republika, C-7-71, ECLI:EU:C:1971:121, 20. punkts; Atzinums 1/92, *Tiesas 1992. gada 10. aprīļa atzinums*, ECLI:EU:C:1992:189, 41. punkts; *Thomas Pringle/Government of Ireland u. c.*, C-370/12, ECLI:EU:C:2012:756, 158. punkts.

⁽⁵⁾ Sk. Atzinuma CON/2011/24 6. punktu.

Īpaši apsvērumi

1. ECB loma

- 1.1. Līgumā par Eiropas Stabilitātes mehānisma dibināšanu (turpmāk – “ESM līgums”) noteikti vairāki ESM uzdevumi, kurus veic Eiropas Komisija saziņā ar ECB. Tostarp Eiropas Komisijai saziņā ar ECB uzticēti uzdevumi novērtēt stabilitātes atbalsta lūgumus, veikt sarunas par saprašanās memorandu, detalizēti nosakot nosacījumus attiecībā uz piešķirto finanšu palīdzību, un uzraudzīt ar finanšu palīdzību saistīto nosacījumu ievērošanu. Proti, saistībā ar stabilitātes atbalsta lūguma novērtēšanu, Valdes priekšsēdētājam ir pienākums uzticēt Eiropas Komisijai saziņā ar ECB uzdevumus novērtēt finanšu stabilitātes risku euro zonā kopumā vai tās dalībvalstīs; novērtēt, vai valsts parāds ir ilgtspējīgs; un novērtēt attiecīgās dalībvalsts faktiskās vai iespējamās finansējuma vajadzības. Turklāt gan Eiropas Komisijai, gan ECB ir uzticēta stabilitātes atbalsta lūgumu steidzamības novērtēšana un piedalīšanās Valdes un Direktoru padomes sanāksmēs novērotāja statusā.
- 1.2. Eiropas Savienības Tiesa (Tiesa) *Pringle* lietā⁽¹⁾ noteica, ka pienākumi, kas ar ESM līgumu uzticēti Eiropas Komisijai un ECB, lai gan ir svarīgi, tomēr nerada tiesības pieņemt lēmumus. Turklāt abu šo iestāžu ESM ietvaros veiktās darbības rada saistības vienīgi ESM⁽²⁾. Tiesa tāpat noteica, ka “Savukārt ar ESM līgumu Eiropas Centrālajai bankai piešķirtās funkcijas saskan ar dažādiem uzdevumiem, kas šai iestādei uzticēti ar LESD un ECBS [un ECB] Statūtiem”⁽³⁾.
- 1.3. ECB loma saskaņā ar ierosināto regulu lielākoties paliek tāda pati, kāda tā ir saskaņā ar ESM līgumu. Šajā sakarā ECB uzskata, ka ir svarīgi uzsvērt, ka jebkurš ieguldījums gan saskaņā ar ESM līgumu, gan ierosināto regulu koncentrēties uz īpašiem jautājumiem, kas ir būtiski ECBS pamatuzdevumam definēt un īstenot monetāro politiku, kā arī ECBS palīdzībai sekmīgi īstenot kompetento iestāžu politiku attiecībā uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti. ECB līdzdalībai jānodrošina, ka ECB spēj ne tikai novērtēt ietekmi uz tās uzdevumiem, bet arī sniegt savu pieredzi ESM, Eiropas Komisijas un attiecīgās dalībvalsts labā. Pašreizējā redakcija, saskaņā ar kuru Eiropas Komisija pilda savus uzdevumus “saziņā ar” ECB, tika izveidota finanšu krīzes laikā. Ņemot vērā Savienības pastāvīgās krīzes vadības sistēmas turpmāku attīstību un uzlabošanu pēckrīzes situācijā, ECB iesaka precizēt ECB sniegto ieguldījumu, lai labāk atspoguļotu ECB uzdevumus un neatkarību saskaņā ar Līgumiem, kā arī tehniskās ekspertīzes un atbildības sadalījumu ESM nākotnes sistēmā. Nākotnē ECB atbilstošā veidā un vajadzības gadījumā saskaņā ar savām pilnvarām var risināt jautājumus, kas saistīti ar finanšu nozares politiku un makroekonomiku, piemēram, galvenajiem fiskālajiem mērķiem un ilgtspējas un finansējuma vajadzībām.
- 1.4. Visbeidzot, ECB iesaka ierosinātajā regulā iekļaut precizējumus, kuri atspoguļotu ECB lomu saskaņā ar citiem tiesību aktiem, tostarp jo īpaši ECB lomu Vienotajā uzraudzības mehānismā (VUM), kas tika izveidots 2013. gadā jau pēc ESM līguma stāšanās spēkā⁽⁴⁾. Banku nozarei paredzētajiem finanšu palīdzības instrumentiem būtu jāņem vērā ECB pienākumi kredītiestāžu uzraudzībā saistībā ar VUM⁽⁵⁾. Šajā sakarā ierosinātajai regulai būtu jānodrošina adekvāta un savlaicīga ECB iesaistīšana vai informācijas sniegšana, lai sagatavotos atbalsta sniegšanai saskaņā ar šiem instrumentiem.

2. Atbalsts Vienotā noregulējuma valdei

- 2.1. Ierosinātajā regulā paredzēts jauns uzdevums, kuru ESM veic, lai sasniegt savu mērķi – veicināt euro zonas, kā arī dalībvalstu, kas piedalās Banku savienībā, finanšu stabilitāti. ESM uzdevums ir kredītlinjai vai garantiju veidā sniegt finanšu atbalstu Vienotā noregulējuma valdei (VNV), kas izveidota saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 806/2014⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Sk. C-370/12 *Pringle*.

⁽²⁾ Sk. C-370/12 *Pringle*, 161. punkts.

⁽³⁾ Sk. C-370/12 *Pringle*, 165. punkts. Sk. arī 150. punktu Ģenerāladvokāta *Cruz Villalón* secinājumus *Peter Gauweiler un citi/Deutscher Bundestag*, C-62/14 ECLI:EU:C:2015:7.

⁽⁴⁾ Padomes 2013. gada 15. oktobra Regula (ES) Nr. 1024/2013, ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādņēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību (OV L 287, 29.10.2013., 63. lpp.).

⁽⁵⁾ *Landeskreditbank Baden-Württemberg-Förderbank/Eiropas Centrālā banka*, T-122/15, ECLI:EU:T:2017:337, 63. punkts.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 806/2014 (2014. gada 15. jūlijs), ar ko izveido vienādus noteikumus un vienotu procedūru kredītiestāžu un noteiktu ieguldījumu brokeru sabiedrību noregulējumam, izmantojot vienotu noregulējuma mehānismu un vienotu noregulējuma fondu, un groza Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (OV L 225, 30.7.2014., 1. lpp.).

- 2.2. Kā uzsvērts Piecu priekšsēdētāju ziņojumā par Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveides pabeigšanu, ECB atbalsta iniciatīvu piešķirt ESM uzdevumu nodrošināt uzticamu vienotu finanšu atbalstu Vienotajam noregulējuma fondam (VNF). Kā ECB iepriekš norādījusi ⁽¹⁾, tā atzinīgi vērtē priekšlikumu par papildu finanšu atbalsta pasākumiem, kurus varētu iedarbināt ārkārtas apstākļos, ja *ex ante* iemaksas izrādītos nepietiekamas, lai segtu VNF izdevumus, un ja *ex post* iemaksas nebūtu uzreiz pieejamas; šādi pasākumi ietvertu aizņēmumus vai cita veida atbalstu no finanšu iestādēm vai citām trešajām personām. Šāds atbalsts jāsteno pēc iespējas drīz un ne vēlāk kā 2024. gada 1. janvārī, kad beidzas Regulā (ES) Nr. 806/2014 noteiktais pārejas periods.
- 2.3. Ir ļoti svarīgi, lai finanšu atbalsts būtu pieejams visiem VNV pasākumiem, tostarp nodrošinot gan maksātpējas atbalstu, gan likviditātes atbalstu noregulējuma iestādēm. Šāds likviditātes atbalsts rada daudz mazāku risku, ka radīsies zaudējumi, un tam pēc būtības ir pagaidu raksturs. Īpaši svarīgi ir finanšu atbalsta pasākumi, kas veicina VNV veikto likviditātes nodrošināšanu, jo likviditātes atbalsta apjoms noregulējuma iestādei var būt liels, tādējādi pārsniedzot VNF iespējas.
- 2.4. ECB piekrīt, ka vidējā termiņā finanšu atbalstam jābūt fiskāli neitrālam, nodrošinot, ka valsts palīdzība tiek atgūta ar *ex post* nodevu finanšu sektoram palīdzību. Šī prasība atbilst vienai no Vienotā noregulējuma mehānisma izveides pamatidejām, proti, ka banku noregulējums tiek īstenots, neradot nodokļu maksātājiem pastāvīgas izmaksas. Būtu svarīgi uzmanīgi pielāgot laika diapazonu, kurā notiktu šo naudas līdzekļu atgūšana no finanšu sektora, lai izvairītos no tā, ka nodevas ir pārāk procikliskas ⁽¹⁾.
- 2.5. ECB norāda uz zināmu neatbilstību lēmumu pieņemšanas procesos par atbalstu VNV. No vienas puses, ārpus euro zonas esošās dalībvalstis, kuras piedalās VUM, un euro zonas dalībvalstis ar ESM palīdzību kopīgi sniegs finansiālu atbalstu VNV. Tādēļ lēmumus par atbalstu VNV pieņems Valde, vienojoties ar ārpus euro zonas dalībvalstīm, kas piedalās VUM. Tomēr gadījumos, kuros šādus lēmumus jāapstiprina Padomē, balsošanā var piedalīties visi Padomes locekļi ⁽²⁾. Tas ietver ārpus euro zonas dalībvalstis, kuras nepiedalās VUM.
- 2.6. Visbeidzot, ECB uzsver vajadzību nodrošināt, ka visa procedūra attiecībā uz šādu atbalstu VNV var tikt ātri pabeigta un neaizkavē VNV lēmuma pieņemšanu un izpildi attiecībā uz noregulējuma shēmu. Lēmumiem par izmaksām no ESM jābūt pēc iespējas automatiskiem, ātriem un efektīviem. Šajā sakarā ECB atzinīgi vērtē to, ka ierosinātā regula paredz ātru procedūru attiecībā uz ESM lēmumiem par līdzekļu izmantošanu. Rīkotājdirektoram ir tiesības izlemt par līdzekļu izmantošanu, un šis lēmums jāpieņem vēlākais 12 stundas pēc VNV lūguma saņemšanas ⁽³⁾.

3. Eiropas Stabilitātes mehānisma nosaukuma maiņa

- 3.1. Eiropas Komisijas iniciatīva mainīt ESM nosaukumu varētu būt maldinoša gan attiecībā uz ESM mērķiem, gan tam pieejamiem instrumentiem. ECB ierosina saglabāt pašreizējo ESM nosaukumu, jo tas nodrošinās sabiedrībai skaidrību un nepārtrauktību. Šajā ziņā termina "monetārais" izmantošana Savienības iestādes jaunajā nosaukumā saskaņā ar ierosināto regulu ir nepareiza, jo īpaši tādēļ, ka ESM mērķi un uzdevumi nav "monetāri". Saskaņā ar Līgumiem ekonomikas politika balstās uz dalībvalstu ekonomikas politikas ciešu koordinēšanu, uz iekšējo tirgu un kopīgu mērķu noteikšanu, savukārt galvenie uzdevumi Savienības monetārās politikas definēšanā un īstenošanā, un valūtas maiņas operāciju veikšanā uzticēti ECBS, kuru vada ECB lēmējinstīcijas.
- 3.2. Tiesa *Pringle* lietā lēma, ka ESM izveide ir daļa no ekonomikas politikas jomas ⁽⁴⁾. Tiesa norādīja, ka ESM mērķis, proti, nodrošināt euro zonas stabilitāti kopumā, skaidri atšķiras no mērķa saglabāt cenu stabilitāti, kas ir Savienības monetārās politikas galvenais mērķis. Lai gan euro zonas stabilitāte var ietekmēt attiecīgajā reģionā lietotās valūtas stabilitāti, ekonomikas politikas pasākumu nevar uzskatīt par līdzvērtīgu monetārās politikas pasākumam vienīgi tāpēc, ka tas var netieši ietekmēt euro stabilitāti ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Sk. Atzinuma CON/2013/76 2.8. punktu.

⁽²⁾ Ierosinātās regulas 3. panta 4. punkts un ierosinātās regulas pielikuma 22. un 23. punkts.

⁽³⁾ Ierosinātās regulas pielikuma 22. panta 7. punkts un 23. panta 2. punkta b) apakšpunkts.

⁽⁴⁾ Sk. C-370/12 *Pringle*, 60. punkts.

⁽⁵⁾ Sk. C-370/12 *Pringle*, 56. punkts.

- 3.3. ECB saprot, ka ierosinātā jaunā nosaukuma izvēli varēja iedvesmot Starptautiskais Valūtas fonds (SVF). Tomēr SVF tika izveidots atšķirīgos apstākļos, un tam ir atšķirīgi mērķi un uzdevumi. SVF tika izveidots, noslēdzot 1944. gada SVF Vienošanās līgumu, un tam tika uzdots uzraudzīt to, kā dalībnieki ievēro “nominālvērtības” valūtas kursa sistēmu – sauktu arī par Bretonvudas sistēmu, lai izvairītos no konkurējošas devalvācijas atkārtošanās, kura bija veicinājusi Lielo depresiju 1930. gados. Tā mērķis cita starpā ietver starptautiskās monetārās sadarbības veicināšanu; starptautiskās tirdzniecības paplašināšanās un līdzsvarotas izaugsmes veicināšanu; valūtas stabilitātes sekmēšanu, dalībnieku valūtas maiņas kārtības uzturēšanu un izvairīšanos no savstarpēji konkurējošas valūtas devalvācijas; SVF kopējo resursu izsniegšanu dalībniekiem uz laiku, izmantojot atbilstošu nodrošinājumu, tādējādi sniedzot tiem iespēju koriģēt maksājumu bilances neatbilstības ⁽¹⁾.

Frankfurtē pie Mainas, 2018. gada 11. aprīlī

ECB prezidents

Mario DRAGHI

⁽¹⁾ Sk. SVF Vienošanās līguma I panta i), ii), iii) un v) punktu.